

РЕШЕНИЕ

№ 3771

гр. София, 13.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. IV-Д СЪСТАВ, в публично заседание на деветнадесети май през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Здравка Иванова

Членове: Цветомира П. Кордоловска
Дачева
Десислава Ст. Чернева

при участието на секретаря Ели Й. Гигова
като разгледа докладваното от Здравка Иванова Въззивно гражданско дело
№ 20211100506113 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

С решение от 15.01.2020 г. на СРС, 82 с - в, по гр. д. № 32251/2018 г. са уважени искове по чл. 45 ЗЗД, за общо 7 броя деликти (от 16 предявени), описани подробно в решението, Е. Н. Й., ЕГН ***** е осъдена да заплати на Д. А. Д., ЕГН ***** , на основание чл. 45, вр. чл. 52 ЗЗД сумата **от по 1 000 лв.** по всеки от уважените искове, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в негативни емоционално-психически преживявания от публичното омерзяване на личността на ответника, вследствие на изказванията, посочени в решението. Всеки от уважението общо 7 иска е **отхвърлен над размер от 1 000 лв. до пълния размер от 3 150 лв.**

Изцяло са отхвърлени исковете по чл. 45 ЗЗД за общо 9 броя деликти, описани в решението. Ответникът е осъден за заплащане на разноски в производството.

Срещу решението в частите, в които са уважени исковете, е подадена въззивна жалба от ответника Е. Н. Й., чрез представителя й, Излага доводи, че решението е неправилно и незаконосъобразно постановено, като са допуснати нарушения на материалният и процесуален закон. Сочи, че съдът е установил прецизно релевантните за спора факти, но не е взел предвид, че постановленията на прокуратурата не са окончателни, както и че тя по същество не се е занимавала с никой от фактите, относими към ответника Д. Д.. Прокуратурата е разглеждала поведението на кмета Беливанов и отказът да образува наказателно производство не е свързан с Д., а с други лица. Излага съображения, че основанието за уважаването на исковете е непозволено увреждане, по смисъла на чл. 45 ЗЗД, причинено чрез обида и/или клевета. Във всеки

от 7 - те случая, като увреждащо противоправно деяние, съдът приема съдържанието на изявление на народния представител Е. Й. пред съответна медия, като счита, че изявленията на ищцата отговарят на законовите критерии за обида и/или клевета. Неправилно съдът приема, че ответницата е обвинила или е направила внушение за извършено от ищеца престъпление и/или престъпления. Излага съображения, че съществуват много видове корупция и много малка част от тях са обхванати от престъпни състави по НК. Сочи, че когато се говори за корупция в обществено - политически смисъл (икономически, социологически, политологически, антропологически и т. н.), значението на това твърдение не се свежда единствено до обвинение в престъпление. Излага пространни съображения за значението на понятието „корупция“ и мястото му в ЗПКОНПИ и ЗПУКИ. Поддържа, че в изказванията си ответницата е коментирала факти, свързани с условията за поддържане на корупционна среда, без самите те да имат качеството на корупционна проява, като в нито един от 7 - те случая поведението ѝ не може да се квалифицира като противоправно. Поддържа, че съдът не е отчетел, че при всяко споменаване на понятието „корупционен“, „корупция“, „финансови зависимости“, „схеми“ и т. н., ответницата всъщност дава единствено своя оценка за състоянието на държавата (в лицето на община Хасково) и ролята на ПП „ГЕРБ“ и ищеца Д. за това състояние. Излага подробни съображения, че оценъчните съждения не могат да се проверяват за тяхната вярност - те представляват коментар на фактите, а не възпроизвеждане на обстоятелства от обективната действителност. Сочи още, че изказани мнения с негативна оценка, пряко или косвено засягащи конкретно лице, когато името му се коментира или се предполага във връзка с обществен въпрос, свързан с неговия пост, дейност или занятие, не може да се приеме за противоправно. Такива оценки не могат да ангажират отговорността на автора им за обезщетяване на причинени неимуществени вреди на адресата. В случая ответницата е възпроизвела факти и обстоятелства, които са били много по - рано оповестени публично от други източници - например от сайта „Биволь“. Излага доводи, че правото на свободно изразяване на позиция не съставлява „позорящо“ изявление, нито внушение за създаване на невярно впечатление, както приема СРС. Поддържа, че в изпълнение на задълженията си на народен представител, тя е упражнила правото си на свободно изразяване на мнение, включващо критична оценка на факти за поведението на политически опонент в пределите на свободата на словото и изразяването и засягането на честта и личното достойнство на опонента. Заявяването на позиция пред медиите е законно право и задължение на народния представител, съгласно Конституцията на Република България и Правилника на НС. Ответницата се позовава на чл. 10 от ЕКЗПЧОС и практика на Европейския съд по правата на човека /ЕСПЧ/. Сочи, че критиката срещу действията и думите на политиците може да бъде в много по-широки граници, защото те, за разлика от частните лица, съзнателно избират да са публични фигури, които са изложени на показ пред журналистите и обществото и следва да съобразяват поведението си с общоприетите правила на морала. Счита, че съчетаването на политическо и гражданско критично отношение и неговото оповестяване за публиката е в съответствие с практиката, духа и буквата на закона, тълкувани в светлината на приложение на ЕКЗПЧОС. Излага и съображения, че производството по делото е от категорията съдебни процедури, обозначена с английската абrevиатура SLAPP - Strategic Lawsuit Against Public Participation, феномен познат като стратегически дела срещу участието на обществеността. Според въззивницата, делата водени срещу медиите и техните източници представляват цЕ.сочена акция, представляваща по същество „злоупотреба със съдебни дела“. Предявените 16 иска с едно и също

съдържание и претенции отговарят изцяло на всеки от описаните горе критерии. Поддържа още, че не се установява за ищеца да са настъпили неимуществени вреди от изявленията ѝ, като той не може да се позовава на негативна обществена реакция, по изложените съображения. По тези и допълнителни съображения моли да се отмени решението в оспорената уважителна част и исковете да се отхвърлят изцяло. Претендира разноски за държавна такса.

Въззиваемата страна - ищецът Д. А. Д., е подал писмен отговор по реда на чл. 263 ГПК, в който оспорва жалбата по подробни съображения. Поддържа, че в оспорените уважени части решението е обосновано и законосъобразно - съответства на материалния закон и събраните в производството доказателства в цялост. Ответницата не е ангажирала преки или косвени доказателства в подкрепа на твърденията си, че с процесните изявления е изнесена проверена и достоверна информация. Първоинстанционният съд е направил правилен извод, че за част от процесните изказвания са налице всички предпоставки за ангажиране на отговорността ѝ по чл. 45, ал. 1 ЗЗД. В производството са доказани съществените болки и страдания, които е претърпял ищеца, в резултат от разпространението на неверните твърдения сред неограничен кръг лица, посредством показанията на свидетелите Д.К. и А.С. и писмени доказателства, обсъдени от съда. Установено е, че в резултат от вредоносното деяние на ответницата е настъпило сериозно влошаване на емоционално - личностното състояние на ищеца, който е изпитвал чувство на омерзеноост от изнесените лъжи и отзвукът от тях в обществото, който е засегнал честта, достойнството и авторитета му, градени с години. Свидетелите по категоричен начин са установили, че изнесеното от ответницата е получило грандиозен отзвук и е постигнало целта да бъде сериозно дискредитирана и злепоставена личността Д. Д.. Сочи се също, че е доказан факта, че в процесния период е настъпило и сериозно влошаване на здравословното състояние на ищеца Д., за което първоинстанционният съд правилно е кредитирал заключението на приетата по делото СМЕ, от която се установява, че в резултат от вредоносното деяние, ищецът е получил нарушение във вестибуларната функция, сърдечна аритмия, повишили са се стойностите на артериалното му кръвно налягане, както и са се появили данни за наличие на смесено тревожно депресивно разстройство. Според заключението заболяванията на ищеца са в резултат от стресогенни социални обстоятелства, които съвпадат като период с проведената клеветническа кампания от страна на ответницата. Счита, че първоинстанционният съд правилно е констатирал, че на ищеца са причинени неимуществени вреди, изразяващи се в силно негативни преживявания вследствие на жестокото му дискредитиране пред обществото, колегите и семейството му, уронване на доброто му име в обществото и цЕ.соченото му злепоставяне, уронване на честта и достойнството му, публичното омерзяване на личността му, оскърбяване и унизяване на личността му, в резултат от твърденията на ответницата. Поддържа, че позорно обстоятелство е и онова, което се отнася до конкретни факти, отнасящи се до укоримо от морална гледна точка поведение на лицето, чието разгласяване е опасно за доброто му име. От Постановление за отказ от образуване на наказателно производство от 11.02.2019 г. по пр. пр. № 1204/2018 г. на Специализираната прокуратура (СП), е видно, че преписката е образувана по сигнал от народни представители от ПГ „БСП за България“, подписан от г-жа Е. Й., в който са изложени процесните твърденията, които ответницата първо е разгласила по медиите и след това е подала и сигнал до компетентната прокуратура. Постановлението за отказ не е обжалвано в законоустановения срок и е влязло в законна сила. Според мотивите, с които СП отказва да образува досъдебно наказателно производство, изявленията на Й. в процесните предавания не са истина, като не се установява ищецът да е извършил

приписваните му неправомерни деяния. По тези и допълнителни съображения, моли да се потвърди решението в оспорената уважителна част. Претендира разноски в производството.

Съдът, като взе предвид доводите на страните и след преценка на доказателствата по делото по реда на въззивната проверка, приема следното: Районният съд се е произнесъл по обективно съединени иски с правно основание чл. 45 ЗЗД - за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди, причинени вследствие на изявления на ищцата, подробно описани в решението.

Според уредените в чл. 269 ГПК правомощия на въззивния съд, той се произнася служебно по валидността на цялото решение, по допустимостта в обжалваната част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата. Съдът следи служебно и за нарушения на императивните материално правни норми.

В случая от исковете по чл. 45 ЗЗД, за обезщетения за неимуществени вреди, предявени за деяния по общо 16 броя деликти осъществени от ответницата, са уважени общо 7 иска, а останалите 9 броя - са отхвърлени.

В неоспорената от ищеца част решението е влязло в сила.

Решението на СРС е валидно и допустимо в оспорените уважителни части, а първоинстанционният съд не е допуснал нарушения на императивни материално правни норми.

При постановяване на решението СРС е обсъдил много подробно и изчерпателно всички събрани в производството доказателства - писмени и гласни и е изложил установената в резултат от тях фактическа обстановка по спора, към която въззивният съд препраща, на основание чл. 272 ГПК, като не намира за необходимо да я преповтаря. Съдът ще обсъди само доказателствата относими към възраженията по жалбата.

Като съобрази изложените в жалбата и във въззивното производство съображения, настоящият състав намира за необходимо да отбележи следното :

По смисъла на чл. 45 от ЗЗД, вреда е всяка неблагоприятна последица за защитени от закона права и интереси на увредения. За да възникне право за обезщетяване на ищеца за неимуществени вреди следва да е доказано, пълно и главно, противоправно деяние (действие или бездействие) извършено виновно от лицето, изпълнител на действието, причинени от действието вреди и причинно - следствена връзка между действието и вредите, които се цели да се обезщетят.

Двете страни не спорят, че действията/изявленията/ на ответницата, от които са поддържа, че на ищеца са причинени неимуществени вреди, са точно установени от СРС.

Тези действия са свързани със следните изказвания на Е. Й. :

- изявление направено от ответницата на 01.10.2017 г. в предаването „Тази неделя“ по БТВ, където е заявила: „Това, което установих, че в момента, в който покажеш някаква тежка далавера, те заплашват със съд... Опитват се да сплашват всеки опит да се докаже колко корумпирана е тази държава... Как да не се притесняваш, когато знаеш, че цялата държавна машина е подчинена на тези хора... Проблемът не е в съучениците, проблемът не са роднинските назначения и кумовете, проблемът е цялата финансова обвързаност. Проблемът е, че е създадена такава схема, че хора, с които той е имал бизнес отношения - това са кметът, това е заместник - кметът, двамата заместник - кметове, това са между другото неговата първа братовчедка, той е имал

фирма с нея... Преди това г-н Д. е имал обща фирма със своя първи братовчед, който в момента сключва договори. Тоест има финансова обвързаност между всички хора, които той е назначил, и неговите роднини, които заемат ключови длъжности във финансови дирекции в общината... Да каже колко малък трябва да бъде един град, за да може тази негова схема да действа... Откъде намирате тази наглост, тази смелост да направите тази цялата схема и действително ли сте смятали, че всичко това ще остане скрито? .. Това беше атака срещу схемата „Д.“!... Вие сте обсебили всички финансови структури в общината сте ги насочили към свои фирми.";

- изказване, направено от ответницата на 02.10.2017 г. в сутрешния блок на телевизия *Vulgaria on air* в предаването „България сутрин“, където заявила: „Тоест, ако погледнете цялата схема в Хасково, ще видите, че на ключови позиции са назначени бивши партньори... на г-н Д. във фирми и сдружения, в които е извършвал финансова дейност, работил по европрограми, това са двамата заместник - кметове, ще видим на ключови позиции кум и кума, на финансови позиции роднини и всички те са обвързани с източване, всъщност с разпреД.е на общински и държавни ресурси... Искам да кажа, че е направена една схема действително за разпреД.е на общински и държавни средства, която вероятно не е само в Хасково.";

- за изказване, направено от ответницата на 02.10.2017 г. по време на пресконференция на БСП в гр. Хасково, където е заявила : „Проблемът „модела Д.“. Ние все още не знаем дали „модела Д.“ е „моделът Хасково“, извинявайте, все още не знаем дали „моделът Д.“ емоделът ГЕРБ“.Моделът „Д.“ се състои от три части. Първата е наглата. Наглата - това е назначаването на вече свои кумец, кум, кума, зет, първа братовчедка, на... вие ги знаете, тук ги има схемите, да ви ги напомня, назначаване на ключови позиции в общината. Това законът не забранява. Затова наричам това наглата част, първата част. Има втора част - нарушаване на закона. В общината са назначени хора, първо които не отговарят на изискванията за държавен служител. Тези хора са част от „дриймтийма" на г-н Д.... Тези хора... управляват общината в нарушение на ЗДСл вече 2 години, те се разпореждат с държавни, общински и с европейски средства в нарушение на закона... Отговорност носи, разбира се, и кметът. От него трябва да се поиска отговор защо се е случило това. На какъв натиск е бил той подложен, в какво се е състоял този натиск. Кое го е накарало да наруши ЗДСл... И трето - смятам, че това е най-важната част, най-съществената. Създадена е група, икономическа групировка в общината, която насочва към определени фирми общински, държавни и европейски средства... По отношение оставката на г-н Д., според това е не е толкова важна тази оставки и не е толкова важно дали е доброволна или не е доброволна... по-важно е г-н Д. и методът, който той олицетворява, не дали напуска политиката, а къде отива след политиката. Защото ние говорим за престъпна схема, за нарушаване на закона и някой трябва да понесе не само отговорност, трябва да има разследване за това, съответните държавни служители да кажат какво е нарушено, къде е конфликт на интереси, защо е нарушаван законът многократно, създадена ли е такава икономическа групировка, защото информацията, която имаме, публична при това, показва точно това... Насочвани са общински, държавни и европейски финансови средства към определени фирми.";

- за изказване, направено от ответницата на 06.10.2017 г. в предаването „П.Д.“ по Би Ай телевизия, където заявила: „Не е проблемът, че има зет, първа братовчедка, няколко кумове, кумци и т.н., а че всички тези хора са били бизнес партньори с г-н Д. и всъщност през тях, с тяхно съдействие и през въпросния зет, всъщност се източват общински, европейски, държавни средства... Става дума за една голяма, един кръг от

фирми, които обслужват нечии интереси, тук трябва да се копае по-дълбоко.”;

- за изказване, направено от ответницата на 12.01.2018 г. при втора пресконференция на БСП извън Народното събрание, излъчена по Канал 3, където заявила: „Като депутат от Хасково аз нямаше как да премълча факта, че цяла една община на практика беше подчинена на един приятелско - роднински кръг на Д. Д.. Вие нарекохте тази афера аферата „Кумгейт“ и още тогава аз казах, че „Кумгейт“ е само на повърхността, само видимата част от тази афера... Това не е лична битка срещу г-н Д., а срещу „схемата Д.“, даже не срещу „схемата Д.“, а „схемата Хасково“, която той е наложил... Призовавам г-н Д., ако смята, че има нещо нередно в общината, продължава тази корупционна схема, която се практикуваше до скоро...“;

- за изказване, направено от ответницата на 14.01.2018 г. в предаването „120 минути“, излъчено по БТВ, където на въпроса на водещия, дали е сигурна в твърденията си, тъй като Д. Д. може да я съди за клевета заявила: „Вижте, в момента, в който покажем някакви корупционни практики, престъпни схеми бих казала даже, защото не става дума за корупция, веднага започват да заплашват... Всичко, което съм казала, това са факти и документи... Това са факти, на които Прокуратурата трябва да даде отговор. Това е част от тази корупция, част от начина, по който функционира икономиката, а-а-а, по който се раздават обществени поръчки. Властта във България е свързана с корупция... Тези данни са много малка част. Аз успях да събера данни, документи само за 50 млн. лева... Аз поставям въпроси, изнасям факти и задавам въпроси и искам от Прокуратурата да провери всички факти, които са изключително смущаващи, изключително смущаващи!... Само да ви кажа, че много хора се чувстват недосегаеми, това е тъжното в България.“;

- за изказване, направено от ответницата на 23.01.2018 г. по време на Четвърто извънредно пленарно заседание по повод разглеждане на Проект на Решение за гласуване недоверие на Министерския съвет на Република България с министър - председател Б.Б. заради провала в политиката за противодействие на корупцията от трибуната на Народното събрание, където заявила: „Големите обществени поръчки за саниране се печелят от определени фирми, свързани с властта. В Хасково например последната поръчка за саниране от юни 2017 г. при участие на 130 фирми, 10 блока от 11 са спечелени от роднинско-приятелския кръг на областния координатор на ГЕРБ, за което имаме документи и сме ги представили в Прокуратурата. Липса на реална конкуренция води до лошо качество на санирането. Примерите са много. Но моделът в община Хасково е модел за това как функционира ГЕРБ и в други общини. Това е моделът на управление на България днес. Този модел е много повече от шуробаджанацина. Извършва се безскрупулна и нагла схема за подчинение на общините от един кръг с ясна цел - търговия е обществен, общински ресурс. Накратко да припомня. В община Хасково, който е пример за това как се извършват схемите, по искане на областния координатор на ГЕРБ са назначени на ключови позиции роднини и бивши съдружници от същия областен управител на ГЕРБ и депутат. Ще напомня - заместник кмет, ресор „Строителство“ - бивш съдружник, втори заместник-кмет - бивш съдружник, директор на Финансова дирекция - първа братовчедка и бивш съдружник, председател на Комисията по бюджет и финанси - зет, съпруг на директора на Финансовата агенция. Последният е акционер в над 40 фирми, които в област Хасково печелят обществени поръчки за над 50 млн. лв. само за последните 2 години и половина. Една от тези фирми е в топ 3 на фирмите в страната, които санират сгради по Програмата „Енергийна ефективност“. Няма съмнение, че тези финансово-икономически схеми в страната, организирани от Вашите областни координатори,

генерират корупция, генерират бедност в родината ни. Тези схеми се ползват за печелене на избори, като част от ресурса се използва и за закупуването на медийно влияние."

По делото основно се е спорило по въпроса дали направените от ответницата изявления пред различни медии и в НС, разкриват признаците на противоправност, като основание за ангажиране на отговорността ѝ по реда на чл. 45 ЗЗД. Спорно е още дали вследствие на изказванията са причинени неимуществени вреди - болки, страдания, неудобства и стрес на ищеца, които да са в пряка причинна връзка с конкретните действия/изказвания на ответницата.

Настоящият въззивен състав намира, че във всеки конкретен случай съдът следва да прецени дали определено изказване, освен оценка и мнение по обществен въпрос свързан с това лице, обективира и твърдение за злепоставящи, позорящи факти. Само при твърдение за такива факти, което не е вярно, се преценява дали разгласяването му е противоправно и виновно, дали съставлява злоупотреба с право.

По принцип, изказването на мнение чрез слово - писмено или устно, е конституционно гарантирано право на всеки гражданин, закрепено в чл. 39, ал. 1 от Конституцията на РБ (КРБ), като правото на мнение не е абсолютно. Ограничаването на правото да се изразява мнение, с оглед високата с и обществена значимост и интензитет, е допустимо по изключение и само, за да се осигури защита на конкуриращ интерес и право и с цел охраната на други, също конституционно защитени права и интереси, и може да става единствено на основанията, предвидени в КРБ (чл. 39, ал. 2 от КРБ и чл. 10, ал. 2 от ЕКЗПЧОС). Не се допуска ограничаването със закон на други, извън посочените в чл. 39, ал. 2 и чл. 57, ал. 2 КРБ основания. Съгласно посочените текстове, свободното изразяване на мнение не може да се използва за накърняване правата и доброто име на друго и за призоваване към насилствена промяна на конституционно установения ред, към извършване на престъпления, към разпалване на вражда или към насилие над личността.

Чрез публичното слово лицата упражняват основното си защитено от конституцията право на мнение и реализират свободата си на изразяване на възгледи и идеи. Безспорната ценност на това право дава основание на Европейския съд по правата на човека да допусне, че „журналистическата свобода обхваща също така и възможно прибягване до определена степен на преувеличаване или дори провокация, което единствено може да гарантира истинската свобода на словото“. Подобна е и позицията, която защитава нашият КС в РКС № 7 от 04.06.96 г. по конст. дело № 1/1996 г. В решение № 7/1996 г. Конституционният съд (КС) е дал обстойно тълкуване на правото на свободно изразяване на мнение и свързаните с него права и свободи, прогласени от чл. 39 - 41 от Конституцията, както и на случаите, когато са допустими ограничения на тези свободи и права. КС приема, че правото на свободно изразяване на мнение може да бъде ограничено заради друго, конкуриращо право и това е правото на лично достойнство, чест и добро име, което Конституцията също защитава (чл. 4, ал. 2 и чл. 32, ал. 1, изр. 2 от Конституцията). Разглеждайки въпроса за съотношението между двете конкуриращи се права, КС е провел разграничение между информация и идеи, които се правят публично достояние в контекста на политическия и въобще обществения дебат и такива, които не попадат в този контекст, като е постановил, че принадлежащите към първата категория определено се ползват с по - висока степен на защита.

В практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) са заложили същите принципи по отношение на свободата на словото и възможността тя да бъде

ограничавана. На основание тълкуването на нормите на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (Конвенцията) се приема, че правото на свободно изразяване по чл. 10 от Конвенцията и правото на получаване и предаване на информация не са само основополагащи права в едно демократично общество, но са и предпоставка за упражняване на голям брой други права и свободи. Правото на свободно изразяване, гарантирано от чл. 10 Конвенцията, обаче не се отнася само към общоприети и добре посрещани идеи, но защитава също информация и идеи, които накърняват, шокират или обезпокояват. ЕСПЧ намира този елемент от обхвата на чл. 10 за особено важен и в практиката си последователно го защитава.

В практиката се приема, че **не е противоправно поведение по повод изказани мнения с негативна оценка**, пряко или косвено засягащи конкретно лице, когато името му се коментира във връзка с обществен въпрос, свързан с неговия пост, дейност или занятие. (съгласно решение на ВКС, III г. о. по гр. д. № 1438/2009 г.).

Приема се още, че оценките, направени при спазване на ограниченията по чл. 39, ал. 2 КРБ, колкото и негативно да са натоварени, не поражда отговорност за лицето, което ги дава, като тяхната вярност или невярност не може да бъде проверявана - те представляват коментар на фактите, а не възпроизвеждане на обстоятелства от обективната действителност. Съжденията на дадено лице могат да ангажират отговорността му само ако изразяването им обективно нанася обида на адресата. (в този смисъл решение № 62 от 06.03.2012 г. по гр. д. № 1376/2011 г., Г. К., IV Г. О. на ВКС; решение № 253 от 29.01.2014 г. по гр. д. № 1251/2012 г., ГК, III ГО на ВКС).

Както се посочи, сред ценностите, чиято закрила е основание за ограничаване на правото на свободно изразяване на мнение, Конституцията посочва присъщите на личността чест, достойнство, добро име. Те могат да са обект на посегателство при нанасяне на обида (умишленото унижаване достойнството на дадено лице посредством неприлично отнасяне с него) и на клевета (съзнателното разгласяване на неистински, позорни обстоятелства за дадено лице или приписване на престъпление). Гражданската отговорност за обида и клевета, като средство за защита на честта, личното достойнство и доброто име, представлява такова ограничение на правото на свобода на изразяване на мнения, което е допустимо от Конституцията и от Конвенцията.

Предвид последователната практика на ВКС, настоящият състав намира, при преценка основателността на уважените от СРС искиове, че мненията и оценките на ответницата не подлежат на проверка за вярност, тъй като те представляват само коментар на факти, случили се в обективната действителност и изразяват нейната гледна точка по коментирания въпрос. Те могат да ангажират отговорността на лицето, което ги прави, само ако реално представляват обида или клевета.

Разграничителният критерий между деянията съставляващи обида и клевета съгласно НК, е характерът на информацията отнасяща се до засегнатото лице. При обидата деецът дава своя негативна оценка за личността на пострадалия под формата на епитети, квалификации, сравнения и пр., които по своето съдържание засягат честта и достойнството на адресата и се обективират с такава цел. При клеветата не се дава личностна оценка на пострадалия, а се разпространяват позорни обстоятелства за честта му, които не са истински или му се преписва престъпление, което не е извършил.

От приетите пред СРС доказателства, не се установява ответницата Й., чрез изказаното от нея мнение, да е целяла да накърни честта, достойнството и доброто име

конкретно на ищеца Д. или да го унизи публично, като разпространява позорни обстоятелства. В изказванията на ответницата не се изнасят или разгласяват позорни, унижителни или накърняващи честта и достойнството на ищеца обстоятелства, по смисъла вложен в закона. Изказванията на Й. поднасят на публиката гледната точка на коментатора и представляват изводи, коментари, мнения, оценъчни съждения и субективна интерпретация на възприети от страна на ответницата факти и обстоятелства.

В този контекст въззивният състав намира, че изявленията на ответницата са израз на правото ѝ свободно да изразява собствено становище по определени въпроси от обществено значим интерес, предмет на обсъждане в процесните предавания и в НС.

Действително, коментарите и мненията, изказани от ответницата, са оценъчно негативно натоварени, но те касаят като цяло политиката на партията, към която принадлежи ищеца, моделът на управление, който се налага от тази партия, по преценката на ответницата. Става въпрос за лична оценка на коментатора по злободневни проблеми, свързани с начини на разпреД.е или разходване на средства от фондове и програми, която не съставлява разпространяване на позорящи ищеца обстоятелства. Ответницата, както и всеки правен субект в РБ, разполага по конституция с право на лично мнение и оценка, независимо колко негативно е натоварена тази оценка. Тъй като става въпрос за субективно мнение и оценка, тяхната истинност не подлежи на проверка и доказване за правилност или вярност, както си посочи и по - горе, а съдържанието им зависи единствено от съзнанието на автора. Въззивният състав приема, че допустимите граници за критика на публичните и особено на политическите фигури, в сравнение с частните лица, са много по - широки.

Направените от ответницата изводи създават предположение за обществено укорима и неприемлива дейност, за корист неясни подбуди при разпреД.е на средства. От друга страна обаче, субективната интерпретация на фактите от едно или друго лице не може да е предмет на клевета. Изказванията не съставляват и разгласяване на несъществуващо позорно обстоятелство което да засяга лично ищеца в посочения по - горен смисъл.

С изказванията си ответницата намеква за политическата власт, с която разполага ищецът във връзка със заеманата от него позиция на областен координатор на ПП „ГЕРБ“ и възможностите, с които последният разполага да влияе на политическите процеси в община „Хасково“. Изявленията на ответницата, че по искане на областния координатор на „ГЕРБ“ са назначени на ключови позиции роднини, кумове, бивши съдружници и съученици, че е извършена безскрупулна и нагла схема за подчиняване на общината на един роднинско - приятелски кръг, че става дума за липса на морал и за проява на пълно безсрамие, по мнение на въззивният състав представляват оценъчни съждение, а не обидни квалификации, тъй като се касае за изразено от ответницата безспорно негативно мнение по обществени, политически значими въпроси. Както се посочи политическите фигури следва да понасят обществена критика на ниво, по-високо от това на обикновените граждани.

Въззивният състав споделя становището на ВКС в решение № 110 от 25.05.2017 г. по гр. д. № 2808/2016 г., г. к., IV г. о. на ВКС. Според това становище „политиците са приели доброволно една публична роля, която изисква от тях да подлагат на критика поведението и действията на другите политически субекти и държавни органи, като по този начин ги контролират в интерес на обществото, което предполага да са в и по-голяма степен настоятелни, настъпателни и безкомпромисни. Те, от своя страна, съзнателно и неизбежно се излагат на близкото наблюдение и критика на своите

политически опоненти, на журналисти и на цялото общество, което налага и да проявяват по-висока степен на толерантност, да са готови да бъдат обект на оценка и критика в по - висока степен от частните лица, включително чрез използване на различни художествени езикови и изразни похвати“.

В решение по делото „Де Х. и Г. срещу Б.“ и делото „Х. срещу О. кралство“, Европейският съд по правата на човека приема, че „свободата на изразяване на мнения е приложима не само по отношение на информация или идеи, които се възприемат благоприятно или се разглеждат като безобидни или неутрални, но също така и за изявления, които се възприемат като оскърбителни, шокиращи или смуцаващи от държавата или от част от обществото. Съобразно стандартите, установени с Конституцията на Република България и практиката на ЕСПЧ, следва да се търси балансът между правото на свободно изразяване на мнение, обществения интерес и необходимостта от защита на правото на чест, достойнство и доброто име. В тази посока най-важният критерий е доколко конкретното изразяване на факти, мнение и критика е обществено значимо и необходимо срещу това, дали то се използва целенасочено за накърняване на правата и доброто име на друго, като границите на приемливата критика по отношение на политик, действащ в качеството на обществена или държавна фигура са значително по-широки, в полза на обществения контрол и политическия дебат (в този смисъл и решение по делото „Лингенс срещу А.“ на ЕСПЧ)“.

Като съобрази изложеното в съвкупност, въззивният съд за разлика от СРС намира, че не се установяват осъществени противоправни деяния от страна на ответницата спрямо ищеца, в резултат на който да се ангажира деликтната ѝ отговорност за обезщетение за неимуществени вреди.

За пълнота и във връзка с доводите на страните изложени във въззивното производство следва да се посочи, че не се установяват и твърдените от ищеца неимуществени вреди - стрес, психически дискомфорт, нервност и безпокойство или влошаване на здравословното състояние, които да са в пряка причинно - следствена връзка с конкретните предавания и с изявленията на ответницата, посочени по - горе, за които исковете са уважени.

Според приетото пред СРС заключение на съдебно - медицинската експертиза, при преглед на ищеца на 09.10.2017 г. са установени нарушение във вестибуларната функция, неуточнена сърдечна аритмия, повишени стойности на артериалното кръвно налягане и данни за смесено тревожно - депресивно разстройство. При актуален преглед се е установило наличие на заболяване от псориазис вулгарис с кожни и нокътни лезии. Вещото лице е посочило обаче, че конкретните причини за депресия не са изяснени, като за това има много рискови фактори, увеличаващи вероятността за поява на тревожно - депресивни разстройства. Към момента на актуален преглед експертът не е установил данни за тревожно - депресивно разстройство. От наличните данни не се изяснява вида на регистрираната аритмия и няма данни за провеждани изследвания и/или проследяване на стойностите на АН, респ. за диагностициране на настъпило заболяване от хипертония. Няма данни за контролен преглед от невролог за изясняване вида на вестибуларните нарушения. Липсват данни за провеждано и прилагано лечение по повод констатираните симптоми. Към момента на прегледа ищецът е с ритмична сърдечна дейност и нормални стойности на АН, като не се установяват данни за смутена вестибуларна функция.

Що се отнася до заболяването псориазис, хроничните стационарни форми се характеризират с малко на брой „дежурни“ плаки, за каквито ищецът съобщава, че са

били налице и преди цитирания период. Вещото лице е установило, че по делото няма медицински документи за проследяване на заболяването и прилагано лечение по повод на него. Анамнезно, по данни на ищеца, към цитирания момент при него се е обострило съществуващо преди това заболяване от псориазис, като обективно са се увеличили по размер и брой кожните плаки на заболяването.

Следователно от заключението не може да се направи категоричен извод за настъпване или обостряне на здравословни проблеми на ищеца, които са в пряка причинна връзка с конкретните изявления на ответника, а не се дължат на напрегнатата му работа като политик по принцип.

От показанията на свидетелите, разпитани пред СРС, които съдят е обсъдил в решението си, също не може да са обоснове с категоричност извод, че за ищеца са настъпили неимуществени вреди свързани точно с конкретните 7 изказвания на ответницата в медии и пред НС, които са му причинили стрес, психически дискомфорт, нервност и безпокойство и са го дискредитирали в обществото в личен и професионален план.

При съвкупна преценка на писмените и гласни доказателства, според настоящият състав, ищецът не е доказал, пълно и главно, предпоставките за ангажиране отговорността на ответницата за обезщетение за неимуществени вреди, по чл. 45 ЗЗД - т. е. противоправни действия в пряка причинно-следствена връзка с твърдените от него страдания, стрес и засегната репутация в резултат от изказванията на ответницата.

Поради несъвпадане на крайните изводи на настоящия състав с тези на първоинстанционния съд, решението следва да се отмени в оспорената уважителна част и исковете по чл. 45 ЗЗД - да се отхвърлят изцяло.

Предвид промяна в изхода от спора, решението следва да се отмени и в частта, в която в тежест на ответницата са присъдени разноски пред СРС. Доколкото не са представени доказателства за реално направени разноски от ответницата за СРС, такива не се присъждат в нейна полза.

По разноските пред СРС : Понеже жалбата ще да бъде уважена, право на разноски има отново ответницата – въззивник. По делото са представени единствено доказателства за направени реално разноски в размер на 175 лв. държавна такса, които следва да се присъдят в нейна полза, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК.

Така мотивиран **СОФИЙСКИЯТ ГРАДСКИ СЪД**

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение от 15.01.2020 г. на СРС, 82 с - в, по гр. д. № 32251/2018 г., в частите, в които се уважени искове по чл. 45 ЗЗД, за общо 7 броя деликти (от 16 предявени), описани подробно в решението, като Е. Н. Й., ЕГН ***** е осъдена да заплати на Д. А. Д., ЕГН ***** , на основание чл. 45, вр. чл. 52 ЗЗД сумата **от по 1 000 лв.**, по всеки от уважените искове, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в негативни емоционално-психически преживявания, вследствие на изказванията, посочени в решението и ответницата е осъдена за заплащане на разноски, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА :**

ОТХВЪРЛЯ обективно съединението искове с правно основание чл. 45 ЗЗД, предявени от Д. А. Д., ЕГН *****, срещу Е. Н. Й., ЕГН ***** за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди, в размер на по 1 000 лв., по всеки от уважените искове, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в негативни емоционално-психически преживявания вследствие на общо 7 броя деликти (изказвания) на ответницата, както следва :

- изявление направено от ответницата на 01.10.2017 г. в предаването „Тази неделя“ по БТВ, където е заявила: „Това, което установих, че в момента, в който покажеш някаква тежка далавера, те заплашват със съд... Опитват се да сплашват всеки опит да се докаже колко корумпирана е тази държава... Как да не се притесняваш, когато знаеш, че цялата държавна машина е подчинена на тези хора... Проблемът не е в съучениците, проблемът не са роднинските назначения и кумовете, проблемът е цялата финансова обвързаност. Проблемът е, че е създадена такава схема, че хора, с които той е имал бизнес отношения - това са кметът, това е заместник - кметът, двамата заместник - кметове, това са между другото неговата първа братовчедка, той е имал фирма с нея... Преди това г-н Д. е имал обща фирма със своя първи братовчед, който в момента сключва договори. Тоест има финансова обвързаност между всички хора, които той е назначил, и неговите роднини, които заемат ключови длъжности във финансови дирекции в общината... Да каже колко малък трябва да бъде един град, за да може тази негова схема да действа... Откъде намирате тази наглост, тази смелост да направите тази цялата схема и действително ли сте смятали, че всичко това ще остане скрито? .. Това беше атака срещу схемата „Д.“!... Вие сте обсебили всички финансови структури в общината сте ги насочили към свои фирми.“;

- изказване, направено от ответницата на 02.10.2017 г. в сутрешния блок на телевизия *Vulgaria on air* в предаването „България сутрин“, където заявила: „Тоест, ако погледнете цялата схема в Хасково, ще видите, че на ключови позиции са назначени бивши партньори... на г-н Д. във фирми и сдружения, в които е извършвал финансова дейност, работил по европрограми, това са двамата заместник - кметове, ще видим на ключови позиции кум и кума, на финансови позиции роднини и всички те са обвързани с източване, всъщност с разпреД.е на общински и държавни ресурси... Искам да кажа, че е направена една схема действително за разпреД.е на общински и държавни средства, която вероятно не е само в Хасково.“;

- за изказване, направено от ответницата на 02.10.2017 г. по време на пресконференция на БСП в гр. Хасково, където е заявила : „Проблемът „модела Д.“. Ние все още не знаем дали „модела Д.“ е „моделът Хасково“, извинявайте, все още не знаем дали „моделът Д.“ емоделът ГЕРБ“.Моделът „Д.“ се състои от три части. Първата е наглата. Наглата - това е назначаването на вече свои кумец, кум, кума, зет, първа братовчедка, на... вие ги знаете, тук ги има схемите, да ви ги напомня, назначаване на ключови позиции в общината. Това законът не забранява. Затова наричам това наглата част, първата част. Има втора част - нарушаване на закона. В общината са назначени хора, първо които не отговарят на изискванията за държавен служител. Тези хора са част от „дриймтийма" на г-н Д.... Тези хора... управляват общината в нарушение на ЗДСл вече 2 години, те се разпореждат с държавни, общински и с европейски средства в нарушение на закона... Отговорност носи, разбира се, и кметът. От него трябва да се поиска отговор защо се е случило това. На какъв натиск е бил той подложен, в какво се е състоял този натиск. Кое го е накарало да наруши ЗДСл... И трето - смятам, че това е най-важната част, най-съществената. Създадена е група, икономическа групировка в общината, която насочва към

определени фирми общински, държавни и европейски средства... По отношение оставката на г-н Д., според това е не е толкова важна тази оставки и не е толкова важно дали е доброволна или не е доброволна... по-важно е г-н Д. и методът, който той олицетворява, не дали напуска политиката, а къде отива след политиката. Защото ние говорим за престъпна схема, за нарушаване на закона и някой трябва да понесе не само отговорност, трябва да има разследване за това, съответните държавни служители да кажат какво е нарушено, къде е конфликт на интереси, защо е нарушаван законът многократно, създадена ли е такава икономическа групировка, защото информацията, която имаме, публична при това, показва точно това... Насочвани са общински, държавни и европейски финансови средства към определени фирми.";

- за изказване, направено от ответницата на 06.10.2017 г. в предаването „П.Д.“ по Би Ай телевизия, където заявила: „Не е проблемът, че има зет, първа братовчедка, няколко кумове, кумци и т.н., а че всички тези хора са били бизнес партньори с г-н Д. и всъщност през тях, с тяхно съдействие и през въпросния зет, всъщност се източват общински, европейски, държавни средства... Става дума за една голяма, един кръг от фирми, които обслужват нечии интереси, тук трябва да се копае по-дълбоко.";

- за изказване, направено от ответницата на 12.01.2018 г. при втора пресконференция на БСП извън Народното събрание, излъчена по Канал 3, където заявила: „Като депутат от Хасково аз нямаше как да премълча факта, че цяла една община на практика беше подчинена на един приятелско - роднински кръг на Д. Д.. Вие нарекохте тази афера аферата „Кумгейт“ и още тогава аз казах, че „Кумгейт“ е само на повърхността, само видимата част от тази афера... Това не е лична битка срещу г-н Д., а срещу „схемата Д.“, даже не срещу „схемата Д.“, а „схемата Хасково“, която той е наложил... Призовавам г-н Д., ако смята, че има нещо нередно в общината, продължава тази корупционна схема, която се практикуваше до скоро...“;

- за изказване, направено от ответницата на 14.01.2018 г. в предаването „120 минути“, излъчено по БТВ, където на въпроса на водещия, дали е сигурна в твърденията си, тъй като Д. Д. може да я съди за клевета заявила: „Вижте, в момента, в който покажем някакви корупционни практики, престъпни схеми бих казала даже, защото не става дума за корупция, веднага започват да заплашват... Всичко, което съм казала, това са факти и документи... Това са факти, на които Прокуратурата трябва да даде отговор. Това е част от тази корупция, част от начина, по който функционира икономиката, а-а-а, по който се раздават обществени поръчки. Властта във България е свързана с корупция... Тези данни са много малка част. Аз успях да събера данни, документи само за 50 млн. лева... Аз поставям въпроси, изнасям факти и задавам въпроси и искам от Прокуратурата да провери всички факти, които са изключително смущаващи, изключително смущаващи!... Само да ви кажа, че много хора се чувстват недосегаеми, това е тъжното в България.“;

- за изказване, направено от ответницата на 23.01.2018 г. по време на Четвърто извънредно пленарно заседание по повод разглеждане на Проект на Решение за гласуване недоверие на Министерския съвет на Република България с министър - председател Б.Б. заради провала в политиката за противодействие на корупцията от трибуната на Народното събрание, където заявила: „Големите обществени поръчки за саниране се печелят от определени фирми, свързани с властта. В Хасково например последната поръчка за саниране от юни 2017 г. при участие на 130 фирми, 10 блока от 11 са спечелени от роднинско-приятелския кръг на областния координатор на ГЕРБ, за което имаме документи и сме ги представили в Прокуратурата. Липса на реална конкуренция води до лошо качество на санирането. Примерите са много. Но моделът в

община Хасково е модел за това как функционира ГЕРБ и в други общини. Това е моделът на управление на България днес. Този модел е много повече от шуробаджанашина. Извършва се безскрупулна и нагла схема за подчинение на общините от един кръг с ясна цел - търговия е обществен, общински ресурс. Накратко да припомня. В община Хасково, който е пример за това как се извършват схемите, по искане на областния координатор на ГЕРБ са назначени на ключови позиции роднини и бивши съдружници от същия областен управител на ГЕРБ и депутат. Ще напомня - заместник кмет, ресор „Строителство“ - бивш съдружник, втори заместник-кмет - бивш съдружник, директор на Финансова дирекция - първа братовчедка и бивш съдружник, председател на Комисията по бюджет и финанси - зет, съпруг на директора на Финансовата агенция. Последният е акционер в над 40 фирми, които в област Хасково печелят обществени поръчки за над 50 млн. лв. само за последните 2 години и половина. Една от тези фирми е в топ 3 на фирмите в страната, които санират сгради по Програмата „Енергийна ефективност“. Няма съмнение, че тези финансово-икономически схеми в страната, организирани от Вашите областни координатори, генерират корупция, генерират бедност в родината ни. Тези схеми се ползват за печелене на избори, като част от ресурса се използва и за закупуването на медийно влияние."

РЕШЕНИЕТО е влязло в сила в цялата останала неоспорена от ищеца част, в която исквете по чл. 45 ЗЗД са отхвърлени.

ОСЪЖДА Д. А. Д., ЕГН *****, с адрес по делото : гр. София, ул. „****“, ет. 9, офис 9, чрез адв. Н., да заплати на Е. Н. Й., ЕГН *****, с адрес по делото : гр. София, ул. „****“, чрез адв. А., държавна такса за въззивната производство в размер на 175 лв., на основание чл. 78, ал. 3 ГПК.

РЕШЕНИЕТО не подлежи на обжалване, на основание чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____